

Pitanje:

1. Što se podrazumijeva pod pojmom poljoprivredni i prehrambeni proizvodi? Uključuje li to primarne poljoprivredne proizvode? Kakav je položaj ostale morske i slatkovodne ribe? Smatraju li se dodatci prehrani poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom u smislu ZNTP-a?

Odgovor:

U odnosu na pojam poljoprivredni i prehrambeni proizvodi kako je definirano u članku 2. točki c) ZNTP-a pod tim pojmom podrazumijeva se svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati, uključujući piće, žvakaću gumu i svaku drugu tvar, uključujući vodu koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili prerade te žive životinje koje su namijenjene za proizvodnju hrane u skladu s člankom 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1. 2. 2002.), (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 178/2002), osim morske ribe i drugih morskih organizama iz ulova.

Sukladno tome pojam poljoprivredni i prehrambeni proizvod u smislu ZNTP-a uključuje:

- sve proizvode koji se u smislu članka 2. Uredbe 178/2002 smatraju hranom ili prehrambenim proizvodom, odnosno **to je svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati, uključujući piće, žvakaću gumu i svaku drugu tvar, uključujući vodu koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili prerade,** i
- žive životinje,
- **a ne uključuje:**
  - o hranu za životinje;
  - o biljke prije ubiranja;
  - o lijekove u smislu Direktive Vijeća 65/65/EEZ (1) i 92/73/EEZ (2);
  - o kozmetičke proizvode u smislu Direktive Vijeća 76/768/EEZ (3);
  - o duhan i duhanske proizvode u smislu Direktive Vijeća 89/622/EEZ (4);
  - o narkotike ili psihotropne tvari u smislu Jedinствене konvencije Ujedinjenih naroda o narkoticima iz 1961. i Konvencije Ujedinjenih naroda o psihotropnim tvarima iz 1971.;
  - o ostatke i zagađivače.

U odnosu na pitanja vezana uz primarne poljoprivredne proizvode i pojam poljoprivredni prehrambeni proizvod iz ZNTP-a ističemo da se svi primarni poljoprivredni proizvodi (žitarice, uljarice i industrijsko bilje, voće i povrće, žive životinje, sirovo mlijeko, vinski i stolno grožđe, masline) smatraju hranom, odnosno poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom, s obzirom na to da se hranom smatra svaka tvar ili proizvod koji je namijenjen prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati. U tom smislu će se smatrati u okviru ZNTP-a i poslovni odnos kojim se ugovara proizvodnja npr. merkantilnog kukuruza ili šećerne repe ili soje budući da se ne može predvidjeti hoće li merkantilni kukuruz, ili repa ili soja svojom namjenom završiti u prehrani ljudi ili u proizvodnji stočne hrane.

Iznimno kako se sjeme poljoprivrednog bilja kao reproduksijski materijal ne smatra se hranom, time se ne smatra niti poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom u smislu ZNTP-a, odnosno poslovni odnos kojim se ugovara proizvodnja sjemenskog usjeva poljoprivrednog bilja nije predmet ZNTP-a.

U odnosu na pitanja vezana uz morsku ribu i morske organizme iz ulova ističemo da se okvirom definicije iz članka 2. točke c) ZNTP-a ne smatraju poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom. Međutim, riječna riba iz akvakulture i ulova kao i morska riba iz akvakulture smatra se u smislu ZNTP-a poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom. Nadalje vezano uz to je i pitanje prerađevina morske ribe i slatkovodne ribe, pri tome kada se radi o konzervama ili nekom drugom prerađenom proizvodu morske ili slatkovodne ribe, ili pak o smrznutoj ribi, ti se proizvodi smatraju poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima u smislu ZNTP-a, ali se ne smatraju svježim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima u smislu ZNTP-a.

U donosu na pitanja uz dodatke prehrani (vitamini i drugi slični dodaci) te začini, a vezano uz pojam poljoprivredni i prehrambeni proizvod iz ZNTP-a, ističemo da se dodaci prehrani i začini smatraju hranom, a time i poljoprivrednim i prehrambenim proizvodom u smislu ZNTP-a.

Pitanje:

2. Što se podrazumijeva pod pojmom svježi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi?

Odgovor:

Pod pojmom „svježi poljoprivredni i prehrambeni proizvod“ koji je definiran u članku 2. točki d) ZNTP-a smatraju se:

- svi proizvodi koji su s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljivi te je vjerojatno da će nakon kraćega razdoblja predstavljati izravnu opasnost za zdravlje ljudi, što uključuje sve proizvode koji se u skladu s Uredbom 1169/2011 i njenim člankom 24. stavkom 1. označavaju oznakom „upotrijebiti do (datum)”

i

- uključivo sve navedene kategorije proizvoda iz članka 2. točke d) ZNTP-a: meso, riba, voće i povrće jaja, sirovo mlijeko svježe mlijeko, svježi sirevi, fermentirani mliječni proizvodi, pekarski proizvodi i kolači, bez obzira jesu li ili nisu s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljivi i tako označeni prema Uredbi 1169/2011.

Pitanje:

3. Primjenjuje li se ZNTP kada jedna od ugovornih strana ostvaruje uvjete iz čl. 3., ili samo ako obje ugovorne strane ostvaruju uvjete iz čl. 3. (što bi proizlazilo iz čl. 4. ZNTP-a koji govori o odnosima) te što ako je ugovorna strana koja nabavlja proizvode hotel, ili pak državna tvrtka, ili ustanova koja nabavlja za potrebe svoje interne ponude prehrane zaposlenicima?

Odgovor:

U odnosu na dio pitanja, o tome hoće li se odredbe ZNTP-a primjenjivati na situacije kada samo jedna od ugovornih strana ispunjava uvjete iz članka 3. ZNTP-a ili bi obje ugovorne strane morale ispunjavati navedene uvjete; upućuje se izravno na odredbu stavka 1. tog članka, prema kojoj se zabranjuje iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih.

S obzirom na to da nepoštene trgovačke prakse u smislu članka 4. ZNTP-a mogu postojati u odnosima:

- između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača i
- između dobavljača i trgovaca;

razvidno je kako se u takvim odnosima u smislu ispunjavanja uvjeta iz članka 3. ZNTP-a promatra isključivo jedna ugovorna strana i to otkupljivač ili prerađivač ili trgovac.

Kako se dobavljača, kao pregovarački „slabiju“ stranu nastoji odredbama ZNTP-a „zaštititi“, jasno je kako bi se za ocjenu o tome hoće li se neki odnos promatrati u kontekstu odredbi ZNTP-a, na suprotnoj ugovaračkoj strani trebao nalaziti trgovac, ili otkupljivač i/ili prerađivač, koji ispunjava kriterij prihodovnog cenzusa propisanog člankom 3. stavcima 2., 3. i 4. ZNTP-a.

Dakle, u ugovornom odnosu između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, odnosno između dobavljača i trgovaca, postojanje „*značajne pregovaračke snage*“ u kontekstu odredbi ZNTP-a, **se ne utvrđuje i nije bitno u odnosu na dobavljača.**

U nastavku se daje dopuna i pojašnjenje odgovora na pitanja vezana uz krug osoba na koje se ZNTP ne primjenjuje.

Odgovarajući na dio pitanja vezanog uz definiciju trgovaca na kojeg se primjenjuju odredbe ZNTP-a, upućuje se i na odgovor na pitanje broj 6. i 7. iz dijela II. Pitanja vezanih uz članke Zakona iz dokumenta Odgovori na pitanja adresata ZNTP-a od 5. veljače 2018., a koji objavljen je na mrežnim stranicama ATZN-a i Ministarstva poljoprivrede.

Ukazuje se kako je u navedenom odgovoru, ugostiteljska djelatnost navedena samo primjerice kao jedna od djelatnosti, kojoj svrha kupnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nije njihova daljnja prodaja, već služi obavljanju osnovne djelatnosti ugostitelja. Zbog navedenog se fizička ili pravna osoba koja primarno obavlja ugostiteljsku djelatnost ne bi smatrala trgovcem u smislu ZNTP-a..

Na istovrstan način hoteli ne podliježu primjeni ZNTP-a, budući da je njihova osnovna djelatnost pružanje ugostiteljskih i /ili turističkih usluga u smislu posebnih propisa, a ne trgovina, odnosno kupovina poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, radi njihove daljnje prodaje .

U odnosu na javne ustanove (što su primjerice škole i dječji vrtići), odnosno pravne osobe u kojima je država, ili lokalna i područna (regionalna) samouprava osnivač, ili drži većinski udjel, a koja nabavlja, odnosno kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode za potrebe svoje interne ponude prehrane korisnicima, odnosno zaposlenicima, isto tako ne smatraju se trgovcima u smislu ZNTP-a.

Zakonodavni okvir:

Trgovac u smislu Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., prijevod objave na strani jezik, 146/08, 137/09., prijevod objave na strani jezik, 111/12., 125/11., 68/13., 110/15.; dalje: ZTD) je pravna ili fizička osoba koja **samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti** proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu.

Trgovac u smislu Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09, 114/11., 68/13., 30/14.) je pravna ili fizička osoba **registrirana za obavljanje gospodarske djelatnosti kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu**

ostvarivanja dobiti, ili drugog gospodarskog učinka, a koja obavlja djelatnost trgovine slobodno i pod jednakim uvjetima na tržištu, na način da se ne sprječava, ne ograničava i ne narušava tržišno natjecanje.

Zakonom o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17.; dalje u tekstu Zakon, ili ZNTP) trgovac je definiran kao fizička ili pravna osoba utvrđena u skladu s općim propisom o trgovini koja **kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje**.

Zaključak:

Polazeći od općeg propisa (ZTD), prema posebnom (ZNTP), trgovac je definiran kako fizička, ili pravna osoba koja samostalno i trajno obavlja gospodarsku djelatnost: kupnja i prodaja robe te pružanje usluga u trgovini, radi stjecanja dobiti, odnosno postizanja odgovarajućeg gospodarskog učinka.

Kao što je to već obrazloženo u odgovoru na pitanje broj 7. (u dijelu II. Pitanja vezana uz članke Zakona iz dokumenta Odgovara na pitanja adresata ZNTP-a od 5. veljače 2018., velik broj sudionika u lancu opskrbe hranom (proizvođača, otkupljivača, dobavljača, trgovaca) se može smatrati trgovcem u smislu Zakona o trgovini, ali se u smislu ZNTP-a oni mogu smatrati trgovcima samo uz kumulativno ispunjenje sljedećih uvjeta:

- radi se o fizičkoj ili pravnoj osobi koja je registrirana za obavljanje kupnje i prodaje robe u smislu Zakona o trgovini,
- koja u promatranom odnosu kupuje poljoprivredne ili prehrambene proizvode,
- svrha kupnje tih proizvoda je daljnja prodaja
- ova osoba, zajedno sa svojim povezanim društvima ostvaruje ukupni godišnji prihod utvrđen člankom 3. stavkom 2. ZNTP-a.

Dakle, u smislu ZNTP-a u odnosima s različitim kategorijama osoba, ista se osoba može javiti u različitim svojstvima kao dobavljač, otkupljivač, prerađivač ili trgovac. Tako se, primjerice, osoba koja se bavi trgovinom na veliko može smatrati trgovcem kad se promatra njen odnos s dobavljačem, odnosno smatrat će se dobavljačem kad se promatra njen odnos s trgovcem na malo kao kupcem. Pored proizvođača (uključivo i primarnih proizvođača) i otkupljivači i/ili prerađivači će se u pojedinom odnosu smatrati dobavljačima kad otkupljene ili prerađene poljoprivredne ili prehrambene proizvode prodaju trgovcu.

Kako za utvrđivanje činjenice je li neka fizička ili pravna osoba trgovac u smislu ZNTP-a, potrebno kumulativno ispunjavanje gore navedenih uvjeta, razvidno je kako kategorije osoba u odnosu na koje je postavljen ovaj upit **ne ispunjavaju svaki od** postavljenih uvjeta.

Iako ugostitelj u principu registriran za obavljanje djelatnosti iz Zakona o trgovini, ugostitelj ne kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode radi njihove daljnje prodaje, već je u ovom slučaju kupnja tih proizvoda komplementarna ugostiteljskoj djelatnosti, odnosno služi obavljanju djelatnosti ugostitelja, dakle pružanju ugostiteljske usluge. Zbog navedenog se fizička, ili pravna osoba koja primarno obavlja ugostiteljsku djelatnost (a ne kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode radi daljnje prodaje) ne smatra se trgovcem u smislu ovog Zakona.

Hotelijer baš kao i ugostitelj, je fizička ili pravna osoba registrirana i za kupnju i prodaju robe u smislu Zakona o trgovini, koji kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod, nije trgovac u smislu ZNTP-a. Kod hotelijera, kako i kod ugostitelja, svrha kupnje tih proizvoda nije daljnja prodaja već obavljanje hotelijerske, odnosno ugostiteljske djelatnosti na način kako su one uređene Zakonom o ugostiteljstvu (članak 4.)

U tom smislu su hotelijeri, baš kao i ugostitelji te osobe koje im dostavljaju robu izuzete od primjene ZNTP-a.

Isto tako, dječji vrtići, škole, ministarstva i druge pravne osobe koje pružaju uslugu pripremanja hrane i pića te u tu svrhu kupuju poljoprivredne i/ili prehrambene proizvode su izuzete od primjene ZNTP-a, budući da kupovina poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda nije namijenjena daljnjoj prodaji, već se opisana kupovina navedenih proizvoda obavlja radi pružanja usluge koju takva pravna osoba obavlja, kao popratnu uslugu u okviru svog poslovanja, a ne obrtimice, u svrhu stjecanja dobiti.